

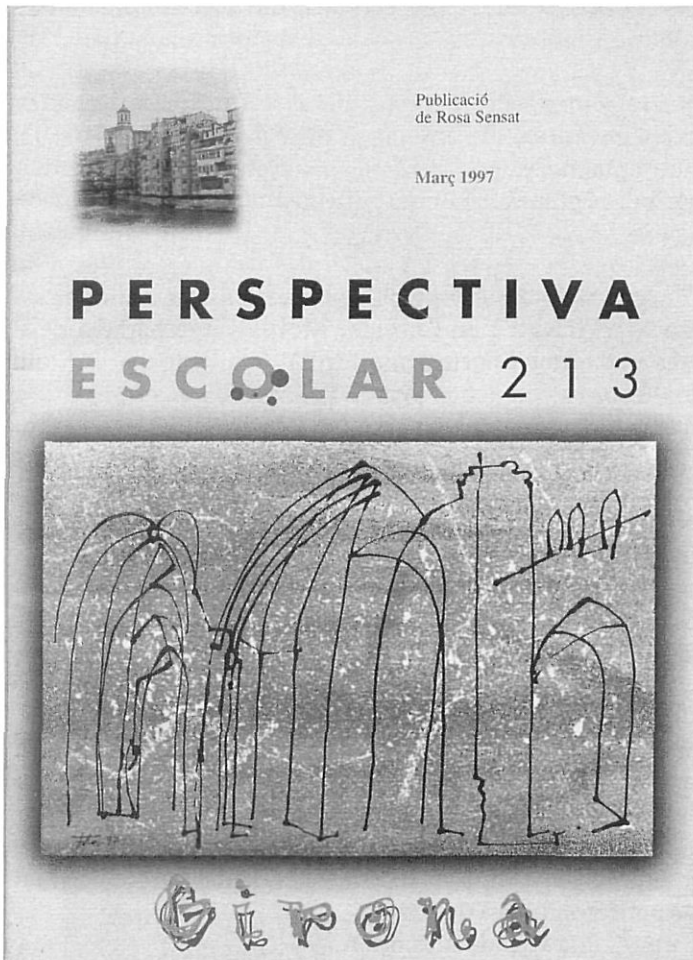
Girona com a assignatura

Per als que hi hem nascut o hi vivim, Girona és un paisatge, uns monuments, una història, una gent, una vida; tot, menys una teoria. Per als que es miren la ciutat des de fora, Girona pot ser, en canvi, un objecte d'estudi, una matèria, una disciplina, una assignatura que permeti aprofundir en el coneixement teòric, científic, de la seva realitat.

Però també els que hi som a dintre podem fer aquest exercici de convertir la vida en assignatura: traslladar les nostres vivències al terreny de les taules i els gràfics, sotmetre l'experiència al tractament de la ciència i transformar la realitat en llistes i esquemes, grups i apartats, lliçons i capítols, preguntes i respostes.

Vista des de fora amb la participació dels de dins, Girona ha estat sotmesa a aquest procés en un número monogràfic de *Perspectiva Escolar*, la revista pedagògica editada per l'Associació de Mestres Rosa Sensat, amb el doble objectiu de facilitar als gironins el diàleg educatiu entre ciutat i escola i de donar als no gironins un coneixement adequat de Girona.

Al llarg del número, doncs, la ciutat és vista i estudiada des de molts angles diferents: el territori, el medi ambient, la història, la percepció literària, els colors, les flaires, els sons, la cuina, el calendari, els museus, els espais oberts, els serveis ciutadans, la matemàtica aplicada als monuments i a les obres d'art, les llegendes... S'hi ofereix, finalment, un projecte escolar de descoberta de Girona elaborat per l'equip de mestres d'un centre educatiu gironí. Un conjunt de materials i de referències aptes per conèixer i per «treballar» Girona. Amb les pistes que s'hi donen i les que s'hi insinuen, es pot començar a confegir l'assignatura múltiple anomenada 'Girona', tan digna de ser estudiada des de fora com des de dintre. Per als de fora, pot ser l'ocasió per comprendre globalment la ciutat; per als de dintre, l'oportunitat de redescobrir moltes coses mig apreses o de relligar-ne d'altres amb prou feines intuïdes. Sobre Girona hi ha moltes paraules dites o escrites, però molta gent no les ha sentides ni llegides mai. A Girona parlen fins i tot les pedres, però els que les trepitgem cada dia rarament ens aturem a escoltar-les. Quan la indiferència i la superficialitat de la rutina habitual són vençudes per l'interès i per la reflexió, la ciutat pot assolir dimensions insospitades.

La proposta de *Perspectiva Escolar* ve a enriquir amb nous elements el conjunt d'iniciatives que d'un temps ençà es duen a terme, per part de l'Ajuntament o d'altres institucions públiques o entitats privades, per tal de fer allò que l'alcalde de la ciutat proposa en el seu article de la revista: «Canviar els vells esquemes generals i abstractes, les imposicions memorístiques, per una aproximació amb lupa a la realitat que ens envolta; deixar d'avorrir-nos amb plantejaments grandiloqüents i començar a divertir-nos i a divertir els nostres estudiants amb una proposta per disseccionar en viu la realitat més propera».

Imatges per a la història

Durant dues setmanes, el Museu d'Art de Girona s'ha dedicat a revisar l'obra fílmica del cineasta Antoni Martí, de 1969 a 1996 (o, encara millor, de 1996 a 1969, per resseguir el camí invers que demana el títol del cicle: «Una mirada enrere»). La transformació paisatgística, els paisatges humans, la política, la ficció i el món infantil han estat objecte de projeccions i de col·loquis a través dels quals s'ha pogut obtenir una visió panoràmica de tot el que ha fet Antoni Martí, amb tota mena de formats, suports i fórmules de producció, fins a concentrar-se en la feina que ara sembla ser el seu doble objectiu: fixar les imatges del present i rescatar les del passat per salvar unes i altres de la corrosió del temps i restituir-les en forma de valuosos productes videogràfics.

Dos són els instruments posats en joc per Martí: el documental científic, com *El retorn de Nèmesi?* (1990), *El Delta de l'Ebre* (1992), *El fòssil vivent* (1993) o *El color de les cendres* (1994), i el documental historicoantropològic, com *El tren petit* (1987), *L'Escala i el mar* (1993), *Pere Comellas* (1995) o *Costa Brava: Fràgil* (1995). En uns i altres es pot comprovar amb escreix la capacitat del documental per captar l'essència de les coses i la força expressiva del muntatge en els casos d'alternança entre les filmacions actuals i els documents antics. Quan el rigor del tècnic s'ajunta amb la sensibilitat de l'artista, aquest contrast entre el passat i el present pot donar pas a escenes antològiques.

En aquesta mateixa línia, la productora bisbalenca d'Antoni Martí acaba de realitzar el vídeo *Plaisatges*, basat en quaranta textos de Josep Pla referits al seu territori més familiar. Es tracta d'un memorable exercici de síntesi en el qual l'encaix de les imatges noves amb les velles i d'ambdues amb els textos assoleix moments

d'una perfecció enlluernadora. Moltes de les seqüències de l'arxiu dels productors, ja aprofitades en altres ocasions, troben aquí una nova oportunitat i un nou sentit, com si s'haguessin filmat expressament per il·lustrar els textos de Pla que Xicu Masó diu amb una magistral adequació al personatge. En l'obra *Ara que els ametllers ja estan batuts*, Flotats recitava Pla sense deixar de ser Flotats. En el docudrama de TVE *Contrallums d'un homenot*, filmat l'any 1991 per Serra i Fontelles, Garsaball era una barreja de Pla i de Garsaball. Aquí, Xicu Masó desapareix del tot –no ensenya mai la cara– i esdevé així l'autèntic Josep Pla, sense exageració ni afectació; el mateix aire cansat, el mateix to de veu, la justa i continguda sornegueria. El Pla de les imatges reals i el de les reconstruccions es fonen, gràcies a la veu, en una sola figura. I els paisatges, vells o nous, recobren, gràcies al text, tot el seu sentit i se salven definitivament per a la història.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ